

Bil. 4. Ændringsf. t. Finantsl. 3. Beh.

Eil § 26: Andre og overordentlige Statsudgifter. Nr. 17. Tilskud til Ryskhospitalet paa Næsnaes til fri Forpleining for fattige kretsløse Børn:
Summen 10,000 Kr. forhøjes med 5,000 Kr.

S. Nellenmann.

Erolle.

Eil Folkethingets Finantsudvalg.

44.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Beplagte med den ligeledes høsfølgende Skrivelse af 17de d. M. hertil indsendte Beretning om de i 1879—80 foretagne ekstraordinære anti-kvariske Undersøgelser og Fredninger undlader Ministeriet ikke hermed at tilstille det søede Udvalg.

Kjøbenhavn, den 20de December 1879.

Fischer.

Schwarztopf.

Eil Folkethingets Finantsudvalg.

Hermed har jeg den Ære at fremsende en ved forskellige Forarbejder noget forsinket Beretning om de i den forløbne Del af indeværende Finantsaar foretagne ekstraordinære anti-kvariske Undersøgelser og Fredninger, og tillader mig at anmode om, at Ministeriet velvillig vil lade den komme Rigsdagens Finantsudvalg ihænde.

Direktionen for de antikvariske Mindesmærkers Bevarelse, den 17de December 1879.

S. S. A. Worsaae.

Eil Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Bed den af Rigsdagen til ekstraordinære Undersøgelser og Fredninger omkring i Landet for Finantsaaret 1879—80 givne Bevilling have de antikvariske Forskninger i indeværende Aar fornemmelig været rettede paa Bornholm, Volland og Sjælland.

Den fra tidligere Undersøgelser bekendte og meget forjente Lærer S. M. Jørgensen i Ibsker paa Bornholm optagne Beskrivelser af Oldtidsminder og Kirker i Vesterker Sogn og i hele Vesterherred, Iedagede af Kort og af en Grundplan af den forhen ikke kjendte Ringeborg paa Bispebjerg. I Vesterker Sogn er noteret 127 mærkelige antikvariske Steder, deriblandt en af de sjældnere paa Den forekommende Sættstuer inden i en Jordhøi, over 50 Gravhøie, foruden flere mindre Stenrøser, Brandpletspladser, Gravpladser uden Høie, store Stene med skaalbannede Fordybninger (til fordums Ofringer?) og nogle Bauta-stene. I Vesterherred fandtes flere Gravhøier og en Lysse fra Stenalderen, en stor Mængde Stenrøser og henvend 150 store Gravhøier, som formentlig hidrøre fra Broncealderen. Ogsaa her forekom ikke faa Stene med skaalformede Fordybninger, navnlig i de paa Gravhøie rigere Strøg, i Særdeleshed i Nyllarsker Sogn. Ved Ballensgaard bemærkedes en Gravhøi med en endnu paa den reist Bauta-sten — den eneste i sin Art paa Bornholm.

Som Fortsættelse af tidligere Undersøgelser paa Volland bereiste Professorerne, Dr. phil. Engelhardt og M. Petersen 10 Sogne i Musse Herred og hjembragte 15 større Blade med Tegninger af Bygninger og kirkelige Gjenstande, hvoriblandt flere mærkelige Portaler, Døbefonter og Enkeltheder af de interessante, gamle Mærstenskirker. Endvidere medbragtes 59 Blade med Grundplaner og Tegninger af Oldtidsminder. Der indhentedes Oplysninger om over 120 Langdysser, Runddysser og Sættstuer, hvoraf omtrent Halvdelen var bevaret, medens der af Jordhøie fandtes ca. 250. For første Gang opdagedes i Stovene og paa Rysterne større Gravpladser med en Mængde tilbids ganske smaa og runde Jordhøie, i Reglen neppe to Fod høie, hvormellem faas Stenlægninger i forskellige Former, kvadratiske, langagtig firsidede, runde og ovale. Blandt disse mærkelige Grave, som efter en foreløbig Undersøgelse syntes at frive sig fra Broncealderen, var der ikke sjældent reist middelstore utilhugne Stene som en Art Bauta-stene. Ved Kjøb erhvervedes en Stendysse nær Nysted, og flere andre Fredninger indleddes, som forhaabentlig inden Finantsaarets Slutning ville blive endelig ordnede. Desuden blev Runestenen i Skovlænge foranlebiget henflyttet til en firket Plads i Præstegaardens Have.